

РОЗДІЛ 2. «СОЦІОЛОГІЧНІ СТУДІЇ»

2.1. Управлінська система в структурі українського демократизму

Гаєвська О.Б.

haievska.oksana@kneu.edu.ua

доктор філософських наук, професор,

завідувач кафедри соціології

факультету управління персоналом, соціології та психології

КНЕУ імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ: ЗАГРОЗИ СУВЕРЕНІТЕТУ

Відомо, що формою російського імперського зазіхання на національний суверенітет сусідніх держав є політична доктрина, зокрема «єдності слов'янських народів». Про те, що це форма повзучого шовінізму свідчить вже те, що вона висувається імперською нацією шляхом прямого (неприхованого) воєнного вторгнення в суверенні національні держави колишнього радянського союзу. Політичним озброєнням імперських ідеологів при цьому є концепція захисту росіян та російськомовних, зокрема в Україні, як частини російського етносу, російської культури.

Зауважимо, що заяви про духовну єдність українства, про наявність у світового українства тепер власної держави, про святу справу допомоги у її розбудові є не політичного, а саме національного характеру. І здається жодного твердження про державні інтереси України в інших країнах у зв'язку з проживанням в них певної кількості українців, не спостерігалось. Така позиція тим більш необхідна, бо це – міжнародне явище, оскільки сьогодні практично немає жодної нації, представники якої б не проживали на території інших держав як їх громадяни.

Другий бік цієї проблеми – це рівень національної свідомості населення України, яке допускає звернення частини національної спільноти до іншої

країни про захист своїх інтересів на території держави, в якій вони відчують себе захищеними чи незахищеними з точки зору дотримання їх прав і свобод.

Це та проблема, яка стосується управління формуванням національної свідомості всіх етносів, які проживають в Україні. При досить широкому правовому забезпеченні міжнаціональних відносин в Україні слід додати, що незважаючи на наявність правової бази, існують питання, які суто державними нормами зняти важко. Наприклад, представництво всіх національностей, що проживають на території України, в органах місцевої влади і принцип, який тут має бути застосований: кількісний, територіально-компактний? Адже виборче право та виборча система, які сьогодні потребують відійти від стереотипного бачення механізму комплектування (квотування) будь-яких владних структур, яка комплектує владу за принципом відвертої боротьби за неї? Здається, що ніби саме в такий спосіб реалізується народне волевиявлення і тому кожному національно-культурному утворенню надається можливість висувати своїх кандидатів на владні посади? Але це тільки здається.

Додає до сказаного неоднозначне питання – принцип підбору кадрів до державних управлінських структур. Чи має щось впливати на склад певної державної установи, особливо такої як парламент, або уряд, чи досить тут бути громадянином України, представляти певну політичну силу, щоб займатися певною державною справою, бути управлінцем, особливо вищого державного рівня? Конституційна норма достатньо демократично це врегульовує. Здається, що іншого способу мати правову державу, ніж правове забезпечення рівності всіх, хто має паспорт громадянина та проживає на території України, не існує і все ж реальна проблема є. Теоретично, вона буде існувати доти, доки українство у власному домі не вийде за всіма показниками, в усіх сферах суспільного життя на рівень соціально-економічних, політичних і культурних стандартів, коли відбудеться таке самоутвердження нації, коли ця проблема ослабне і зніметься практично як національна проблема. А зараз в Україні – це той її рівень, коли правова норма, навіть конституційного змісту, не розв'язує всіх питань, що виникають на цьому ґрунті.

Отже формування національної держави як соціально-політичного явища, забезпечує національний суверенітет українців, національних, етнічних спільнот, що проживають на території України. В цьому ж контексті, сам факт утвердження державної незалежності України є показником утвердження і національного суверенітету всіх націй, що проживають на її території. Причому їхній національний суверенітет несе у собі як політичний, економічний, так й духовний зміст, але не по відношенню однієї нації до іншої, тим більше титульної, а по відношенню до інших держав.

Формування національної держави базується на політико-управлінській грамотності, рівні управлінської культури українців, якщо можна так висловитись, громадянській політико-правовій культурі, національній свідомості. А це означає, що їх формування має бути у фокусі соціально-управлінських процесів в середині національної держави як питання її безпеки і оборони.

У цьому ж спектрі проблем управління формуванням національної держави, не менш болісним є мовне питання, державне врегулювання якого є виявом свідомої національної ідентичності та самоідентичності всіх націй, які проживають на теренах України. Причому, врахування декілька-сторічного пригнічення української мови – це врахування, а не виправдання, тим більше в процесі, як це не парадоксально звучить, українізації українців.

Звісно, слід враховувати, що творення або, навіть відтворення – завжди більш складний і довготривалий процес, ніж просто руйнування. Тим більш по відношенню до такого явища як національна державність, національна свідомість, національна культура, мова як її один з найбільш дієвих політико-маніпулятивних засобів управління національною свідомістю.

Використана література:

1. Афян А. Україна — вбивця останньої імперії? Історична правда. 2 серпня 2022. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2022/04/22/161245/>

2. Вегеш М. Карпато-Українське державотворення: до 70-річчя проголошення державної незалежності Карпатської України: монографія / Вегеш М., Токар М. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2009. 536 с.
3. Кирильчук Є.М. Проблеми національної інформаційної безпеки України в контексті сучасних національних державотворчих процесів та світової інтеграції / Є.О. Кирильчук // Наук. пр. МАУП. 2013. Вип. 1 (36). С. 60–63.
4. Мануйлов Є.М. Роль і місце інформаційної безпеки у розбудові сучасної української держави / Мануйлов Є.М., Калиновський Ю.Ю. // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого. 2016. № 2 (29). С. 144-153.
5. Законодавство про місцеві вибори: пошук балансу між конституційністю, доцільністю та реальністю // Часопис ПАРЛАМЕНТ. – №7/2005). /Електронний ресурс. Режим доступу: <https://parlament.org.ua/2006/03/07/local-elections-regulation-1/>